

Pochybnosti a skepse (ontologicky)

Připustíme-li, že pankauzalita neplatí, ale že mezi jednotlivými kauzálními spoji („řetězci“) jsou „mezery“, které můžeme označit jako „mezery nerozhodnutosti“, je zřejmé, že zmíněné jednotlivé řetězce se s nimi vůbec nemusí setkávat (což by ovšem zase mělo vést k závěru, že nakonec zase zbývá univerzální kauzalita; pokud na takové „mezery“ nic nereaguje, pak jako by vůbec žádné nebyly). Když opustíme vnucující se tradiční myšlenku kauzálního vztahu, odlišného od pouhé setrvalosti, znamenající, že se „nic nestalo“, a vyzkoušíme myšlenku reaktibility, která předpokládá aktivní reagování něčeho aktuálního na to, co těsně předcházelo a nyní ještě „je tu“, je pochopitelné, že takový reaktibilní subjekt-*jsoucno* zásadně může reagovat i na něco, co tu není, přesněji na ne-*jsoucí* mezeru, ne-*jsoucí* prázdno mezi *jsoucími* resp. *dějícími* se událostmi. Takové události mají nejen své počátky a své konce, ale mají i jakési své meze, hranice; a právě za takovými hranicemi může být a bývá nějaká mezera, neboť není pravděpodobné, že by události byly tak těsně vedle sebe, že by na sebe přímo doléhaly, že by se navzájem dotýkaly. Situace, v níž reagující subjekt-událost „tápe“ ve svém okolí, a dokud ještě „nenarazí“ na jinou událost, „narazí“ na mezeru, která ovšem je pouhou mezerou, tj. je *jsoucí* jakožto mezera. Jak může být mezera, tedy nepřítomnost čehokoli *jsoucího*, sama „*jsoucí*“? Na „co“ to vlastně událost-subjekt „narazí“, když před sebou nemá nic, tj. kdy před sebou má ne-*jsoucí* prázdno, které však „je“ skutečné? Nu, a právě tuto „situaci“ (která je ovšem jako „skutečná“ nemyslitelná leč v kontextu dalších událostí-*jsoucen*!) hodláme nazvat – z hlediska reagující události-*jsoucna* – „ontologickou pochybností“, eventuálně „ontologickou skepsí“. To ovšem říkáme zkusmo a s vědomím, že to je proti jazykovým zvyklostem, nebo obvykle pod „pochybností“ rozumíme akt subjektivního pochybování. Použijme proto – rovněž na zkoušku – latinského termínu „*dubium*“, poukazujícího k tomu, o čem lze pochybovat, tj. co je pochybné. A budeme tomu rozumět tak, že to je pochybné bez jakéhokoli ohledu na to, pro koho nebo pro co. „*Jsoucí* ne-*jsoucno*“ je tedy pro nás *dubium*, a to bez ohledu na to, zda o tom my nebo někdo jiný víme nebo nevíme. Pokud bychom chtěli ještě upřesňovat jazykově dále, pak takové *dubium* je jak pro nás, tak pro kohokoli nebo cokoli *dubitandum*, tedy o čem je třeba a dokonce nutno pochybovat, protože to je samo „o sobě“ pochybné.

(Písek, 150225-1.)